

Kurtoazni prevod uvoda Izvještaja Komisije za BiH za 2024.godinu:

1.1. Kontekst

Bosna i Hercegovina je podnijela zahtjev za članstvo u EU u februaru 2016. godine. Komisija je usvojila Mišljenje o tom zahtjevu za članstvo u maju 2019. godine, gdje je navela 14 ključnih prioriteta u oblastima demokratije/funkcionalnosti, vladavine prava, osnovnih prava i reforme javne uprave. U decembru 2022. godine, Evropsko vijeće dodijelilo je Bosni i Hercegovini status zemlje kandidata uz razumijevanje da će se provesti osam koraka navedenih u preporukama Komisije. U skladu s preporukom Komisije, Evropsko vijeće je u decembru 2023. godine odlučilo da otvori pristupne pregovore sa Bosnom i Hercegovinom, kada postigne neophodan stepen usklađenosti sa kriterijima za članstvo.

Posvećenost rukovodstva strateškom cilju evropskih integracija donijela je konkretne rezultate u periodu između novembra 2023. i marta 2024. godine, i to usvajanje zakona o integritetu u pravosuđu, borbi protiv pranja novca i sukoba interesa. Nakon što je Komisija dala preporuku u svom izvještaju od 12. marta 2024. godine o napretku Bosne i Hercegovine, Evropsko vijeće je 21. marta 2024. godine odlučilo da otvori pristupne pregovore sa Bosnom i Hercegovinom. Evropsko vijeće je pozvalo Komisiju da pripremi pregovarački okvir s ciljem da ga Vijeće usvoji onog trenutka kada se ispune svi relevantni koraci navedeni u preporuci Komisije iz oktobra 2022. godine.

U kontekstu političkih previranja i političke kampanje za oktobarske lokalne izbore, u periodu između aprila i oktobra 2024. godine došlo je do zastoja u provedbi reformi. Bosna i Hercegovina mora nastaviti odlučno djelovati na finalizaciji reformi u skladu sa pravnom stečevinom EU i evropskim standardima, te odgovoriti na sve relevantne korake.

Nastavljene su pripreme za pristupne pregovore. Komisija je održala prvi uvodni sastanak 24. aprila 2024. godine u Briselu, na kojem je objašnjen proces skrininga, prve faze u pristupnim pregovorima. Bosna i Hercegovina je dobila materijale s objašnjenjima o pravnoj stečevini EU.

Bosna i Hercegovina se aktivno uključila u provedbu novog Plana rasta za Zapadni Balkan[8] kroz četiri stuba: (i) postepena integracija sa jedinstvenim tržištem Evropske unije; (ii) regionalna ekonomska integracija; (iii) temeljne reforme; i (iv) poboljšana finansijska podrška. Bosna i Hercegovina radi na izradi svoje reformske agende, koja treba da obuhvati reformske iskorake u oblastima poslovnog okruženja i razvoja privatnog sektora, zelene i digitalne tranzicije, ljudskog kapitala i temeljnih pitanja u pristupanju EU. Potrebno je da Bosna i Hercegovina hitno finalizira svoju Reformsku agendu i dostavi je Komisiji na saglasnost.

1.2. Glavni nalazi iz izvještaja [\[1\]](#)

Klaster 1. Osnove procesa pristupanja

Demokratija

Diskriminatorni elementi ustavnog uređenja i izostanak integriteta izbornog procesa negativno utiču na provedbu **izbora**. Potrebno je da Parlamentarna skupština preduzme mjere kako bi se osiguralo da se izbori provode u skladu s evropskim standardima primjenom preporuka Ureda OSCE-a za demokratske institucije (ODIHR), Grupe država Vijeća Evrope protiv korupcije (GRECO) i relevantnih preporuka Venecijanske komisije, te osigurala transparentnost finansiranja političkih stranaka (Ključni prioritet 1. iz Mišljenja). Potrebno je da političke stranke poštuju nezavisnost Centralne izborne komisije.

Parlamentarna skupština je u mogućnosti da svoja ovlaštenja, u najvećoj mjeri, vrši na zadovoljavajući način. Zakonodavna tijela su povećala zakonodavni učinak. I dalje se bilježi slab parlamentarni nadzor nad izvršnim vlastima. Parlamentarni odbor za stabilizaciju i pridruživanje sastajao se redovno (Ključni prioritet 3. iz Mišljenja).

Institucije zadužene za proces **integracija** su najvećim dijelom uspostavljene. Potrebno je ojačati koordinaciju po pitanjima EU-a, uključujući ulogu Direkcije za evropske integracije (DEI). Potrebno je da Vijeće ministara unaprijedi funkcionisanje Mehanizma koordinacije, izradi nacionalni program za usvajanje pravne stečevine (Ključni prioritet 2. iz Mišljenja) i bez odlaganja imenuje državnog IPA koordinatora (DIPAC) u okviru Instrumenta za pretpristupnu saradnju (IPA) III. Nakon odluke Evropskog vijeća da otvori pristupne pregovore, zemlja bi trebala uspostaviti operativnu pregovaračku strukturu i imenovati glavnog pregovarača.

Upravljanje je uglavnom zadovoljavajuće. Vijeće ministara je preduzelo mjere za usvajanje relevantnih evropskih reformi s opipljivim rezultatima prije izvještaja Komisije u martu 2024. godine, s tim da je pozitivna reformska dinamika od tada u zastoju. Kapaciteti rukovodnih struktura za koordinaciju i planiranje politika su nedovoljni. Nezavisne institucije su i dalje slabe.

Okruženje za djelovanje organizacija **civilnog društva** je ograničeno, posebno u entitetu *Republika Srpska*. Bosna i Hercegovina treba osigurati smislene i sistematske konsultacije sa civilnim društvom u okviru inkluzivnog dijaloga o politikama te usvojiti okvir za transparentno finansiranje organizacija civilnog društva, osiguravajući na taj način poticajno okruženje za civilno društvo (Ključni prioritet 11. iz Mišljenja).

Reforma javne uprave

Bosna i Hercegovina se nalazi **između rane faze i određenog nivoa pripremljenosti** te je postignut **određeni napredak** u reformi javne uprave (RJU), prvenstveno (i) uspostavljanjem Koordinacionog odbora za reformu javne uprave na nivou predsjednika vlada; (ii) organizacijom prvog dijaloga o upravljanju javnim finansijama u maju 2024.; (iii) provođenjem procjene javne potrošnje i finansijske odgovornosti (PEFA) i nastavka implementacije cjelodržavne strategije upravljanja javnim finansijama; (iv) usvajanjem Zakona o državnoj službi na državnom nivou u martu 2024.; i (v) uspostavljanjem foruma agencija za državnu službu u oktobru 2023. u cilju usklađenog usmjeravanja politika iz oblasti državne službe. Potrebno je da Bosna i Hercegovina kompletira suštinske korake za unapređenje cjelokupnog funkcionisanja svoje javne uprave osiguravanjem profesionalne i depolitizirane državne službe te koordinisanog cjelodržavnog pristupa izradi politika (Ključni prioritet 14. iz Mišljenja).

Prošlogodišnje preporuke Komisije djelimično su realizovane. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

® usvojiti i započeti implementaciju kredibilnog i relevantnog akcionog plana o strateškom okviru za reformu javne uprave za period 2023. do 2027. godine na svim nivoima vlasti, uz povećanje vlasništva nad budžetom u implementaciji; i jačati kapacitete koordinatōra za reformu javne uprave;

® osigurati koordinisanu i zadovoljavajuću zakonsku usklađenost sa pravnom stečevinom na svim nivoima vlasti kroz usklađenu metodologiju te usvajanje zakonskog okvira za cjelodržavno sektorsko strateško planiranje u cijeloj zemlji na državnom nivou;

® izmijeniti i usvojiti zakone o državnoj službi u skladu s principima stručnosti na državnom, entitetskom i kantonalnom nivou.

Poglavlje 23. Pravosuđe i temeljna prava

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni stepen pripremljenosti** za implementaciju pravne stečevine i evropskih standarda u oblasti pravosuđa i temeljnih prava. Tokom izvještajnog perioda ostvaren je **ograničen napredak**, uključujući i rješavanje povezanih ključnih prioriteta iz Mišljenja.

Funkcionisanje pravosuđa

Bosna i Hercegovina se nalazi **između rane faze pripremljenosti i određenog nivoa pripremljenosti** u oblasti pravosuđa. Postignut je **ograničeni napredak** u funkcionisanju pravosuđa (Ključni prioritet 6. iz Mišljenja), uključujući i adresiranje nalaza iz ekspertskog izvještaja po pitanjima vladavine prava (tzv. Priebeov izvještaj).^[2] Kontinuirani i evidentni znaci pogoršanja i dalje zahtijevaju hitne mjere za jačanje integriteta i vraćanje povjerenja javnosti u pravosuđe. Nezadovoljavajuće funkcionisanje pravosudnog sistema i dalje podriva prava građana i borbu protiv korupcije. U januaru 2024. godine iz Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću (VSTV) brisane su prepreke u smislu pristupa ličnim podacima za eksterne stručnjake zadužene za praćenje sistema prijave imovine i interesa. I dalje je potrebno ojačati pravo VSTV-a na pristup dodatnim informacijama od fizičkih i pravnih lica. Nacrt novog zakona o VSTV-u trebao bi biti usklađen sa privremenim mišljenjem Venecijanske komisije iz juna 2024. godine. Bosna i Hercegovina bi trebala dostaviti revidirani nacrt na popratno mišljenje i u potpunosti uskladiti nacrt zakona sa preporukama prije njegovog usvajanja u parlamentarnoj proceduri. Skupština entiteta *Republika Srpska* trebala bi bez odlaganja imenovati dvoje sudija na neupražnjena mjesta u Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Entitet *Republika Srpska* bi također trebao u cijelosti priznati i provoditi odluke Ustavnog suda, stavljajući van snage sve zakonske propise koji su u suprotnosti s navedenim.

Prošlogodišnje preporuke Komisije samo su djelimično ispunjene te stoga i dalje važe. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

® bez odlaganja imenovati sudije Ustavnog suda na neupražnjene pozicije, osiguravajući puni sastav i funkcionisanje Ustavnog suda; i, za sudove općenito, dosljedno imenovati sudije temeljem stručnosti, bez dominantnog kriterija nacionalne pripadnosti, te ocjenjivati rad sudija na osnovu kriterija kvalitete;

® finalizirati i usvojiti nove zakone o VSTV-u i sudovima Bosne i Hercegovine, u skladu sa preporukama Venecijanske komisije, uključujući osiguravanje pristupa VSTV-a svim informacijama potrebnim za obavljanje provjera integriteta; u potpunosti implementirati odredbe Zakona o VSTV-u u dijelu koji se tiče integriteta kako bi se uspostavio snažan sistem provjere prijave imovine i interesa uz pažljiv eksterni nadzor;

® usvojiti novu strategiju reforme sektora pravde; upisati presude međunarodnih krivičnih sudova u domaće krivične evidencije; i efektivno implementirati revidiranu državnu Strategiju za procesuiranje predmeta ratnih zločina, posebno jačanjem regionalne saradnje.

Borba protiv korupcije

Bosna i Hercegovina se nalazi između **rane faze pripremljenosti i određenog nivoa pripremljenosti** u dijelu koji se tiče borbe protiv korupcije. Postignut je **određeni napredak** tokom izvještajnog perioda (Ključni prioritet 7. iz Mišljenja). Državni Zakon o sprečavanju sukoba interesa, usvojen u martu 2024. godine, predstavlja značajan iskorak, iako još uvijek nije u potpunosti usklađen sa evropskim standardima. U junu 2024. godine, Bosna i Hercegovina je usvojila državnu Strategiju i Akcioni plan za borbu protiv korupcije. Zakonodavstvo još uvijek nije usklađeno u cijeloj zemlji. Značajnu zabrinutost izaziva selektivan i netransparentan odgovor pravosuđa u predmetima korupcije od javnog značaja, zajedno sa pritiscima i zastrašivanjem, evidentnim u značajnom broju predmeta na visokom nivou. Rezultati u borbi protiv korupcije (uključujući korupciju na visokom nivou) i dalje su slabi uslijed operativne neefikasnosti i političkih uplitanja. Tužilaštva su, međutim, ostvarila napredak po brojnim istragama za slučajeve korupcije na visokom nivou. Broj pravosnažnih presuda u predmetima na visokom nivou i dalje je vrlo nizak, a jedan značajan izuzetak je pravomoćna presuda u predmetu *Novalić i drugi*. Kanton Sarajevo jedini bilježi efikasnu primjenu pravila o sukobu interesa, provjere imovinskih prijava i zaštite prijavitelja korupcije. Potrebne su ciljane procjene rizika i namjenske mjere za rješavanje problema korupcije u najugroženijim sektorima.

U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® upotpuniti zakonodavni i institucionalni okvir i intenzivirati implementaciju pravila o sprečavanju sukoba interesa i zaštiti prijavitelje korupcije usvajanjem novih zakona u skladu sa evropskim standardima na svim nivoima vlasti i usklađivanjem postojećeg zakonodavstva sa istima;
- ® pokazati napredak u ostvarivanju rezultata u borbi protiv korupcije na visokom nivou; unaprijediti saradnju policijskih organa i tužilaštava;
- ® profesionalizirati tijela za prevenciju korupcije u cijeloj zemlji.

Temeljna prava

Opći okvir za temeljna prava je u najvećoj mjeri uspostavljen, uz potrebu njegovog daljeg unapređenja. Potrebno je hitno usvajanje ustavne i izborne reforme kako bi se osiguralo da svi građani imaju priliku da efikasno ostvaruju svoja politička prava, te primarno uskladiti Ustav zemlje sa sudskom praksom Evropskog suda za ljudska prava iz predmeta *Sejdić i Finci* (Ključni prioritet 4.f iz Mišljenja). I dalje je ograničena sloboda okupljanja, a na meti je civilno društvo, posebno u entitetu *Republika Srpska*. Entitetska vlada je povukla nacrt zakona koji civilno društvo targetira kao tzv. strane agente. Ovakvu zakonodavnu inicijativu ne bi trebalo ponovo oživljavati, jer bi to predstavljalo korak unazad. Potreban je dalji napredak po ključnim prioritetima 9. do 13. Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te su stoga i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® provesti sudske presude kako bi se stalo u kraj podjelama u obrazovanju;
- ® osigurati puno poštivanje, zaštitu i promociju slobode okupljanja, udruživanja i izražavanja i uzdržati se od daljih postupanja sa negativnim posljedicama na ostvarivanje ovih prava;

® uskladiti i unaprijediti zakonodavstvo protiv nasilja u porodici i rodno zasnovanog nasilja kako bi se ispunili međunarodni standardi te uskladiti propise u cijeloj zemlji sa Zakonom o rodnoj ravnopravnosti u cilju povećanja javnog i političkog učešća žena.

Sloboda izražavanja

Prisutan je **izvjesni nivo pripremljenosti** u dijelu koji se tiče slobode izražavanja. **Nije bilo napretka** u garantovanju slobode izražavanja i medija i zaštite novinara (Ključni prioritet 12. iz Mišljenja). Nastavljeno je sa političkim pritiscima, zastrašivanjem i uznemiravanjem novinara, uključujući fizičke i verbalne napade, bez odgovarajućeg institucionalnog odgovora. I dalje je prisutan politički uticaj na javne emitere, a njihova finansijska održivost je sve ugroženija. Zakon o javnom RTV sistemu još uvijek nije izmijenjen, niti je entitetsko zakonodavstvo usklađeno sa ovim zakonom. Krivične sankcije za klevetu u entitetu *Republika Srpska* i dalje ozbiljno utiču na slobodu izražavanja i medija uz prateći zastrašujući efekat. Zakonodavna inicijativa Kantona Sarajevo o sankcijama za „lažne vijesti“ u online sferi, ukoliko bude usvojena, mogla bi biti zloupotrebljena za ograničavanje slobode medija. Bilo koje norme tog tipa moraju u cijelosti uvažavati standarde slobode izražavanja.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® osigurati zaštitu novinara i sistematsko institucionalno praćenje prijetnji i nasilja nad novinarima;
- ® osigurati finansijsku održivost i političku nezavisnost javnih emitera i uskladiti entitetsko zakonodavstvo sa državnim Zakonom o javnom RTV sistemu;
- ® usvojiti zakone o transparentnosti vlasništva nad medijima i kriterije za javno oglašavanje; te osigurati dekriminalizaciju klevete u cijeloj zemlji.

Poglavlje 24. Pravda, sloboda i sigurnost

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u ovoj oblasti. Postignut je **određeni napredak** u vezi sa ključnim prioritetima 7. i 8. iz Mišljenja, posebno usvajanjem Zakona o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma. Usvojeni su i akcioni planovi za suzbijanje terorizma i prevenciju i suzbijanje nasilnog ekstremizma na svim nivoima. Upravljanje migracijama se i dalje unapređuje. Iako je u velikoj mjeri usklađen sa pravnom stečevinom, zakonodavstvo često nije usklađeno u cijeloj zemlji, a institucionalna saradnja i koordinacija su i dalje slabe, što dovodi do neravnomjerne implementacije.

Prošlogodišnje preporuke Komisije djelimično su implementirane i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® preuzeti odgovornost za upravljanje migracijama, uključujući upravljanje prihvatnim centrima; osigurati efikasnu koordinaciju upravljanja granicom i upravljanja migracijama; garantovati pristup kvalitetnim i efikasnim procedurama azila;
- ® unaprijediti mehanizme civilnog nadzora nad svim policijskim organima; dosljedno imenovati direktore policija na osnovu stručnosti;
- ® usvojiti Zakon o graničnoj kontroli i Strategiju i Akcioni plan o integrisanom upravljanju granicom za period 2024. do 2029. godine sa pravnom stečevinom/Schengenskim propisima; nastaviti

usklađivanje s viznom politikom EU-a, posebno u pogledu trećih zemalja s potencijalnim rizicima neregularnih migracija ili sigurnosnim rizicima za EU, te uvesti sigurnosne mjere za bolji pregled dolazaka iz zemalja sa bezviznim režimom.

Borba protiv organizovanog kriminala

Bosna i Hercegovina se nalazi **između rane faze pripremljenosti i određenog stepena pripremljenosti** u oblasti borbe protiv organizovanog kriminala. Postignut je **određeni napredak**, prvenstveno usvajanjem Zakona o sprečavanju pranja novca, operacijama provedbe zakona uz podršku Europolu, te poboljšanim kapacitetima za koordinaciju u Tužilaštvu. I dalje su prisutni sistemski nedostaci u operativnoj saradnji i kapacitetima agencija za provođenje zakona za provođenje istraga uslijed neusklađenog krivičnog zakonodavstva, slabe institucionalne koordinacije i nedostatnih resursa. Finansijske istrage i zapljene i oduzimanje imovine i dalje su nedovoljne. Neophodan je proaktivan pristup za zaustavljanje kriminalne infiltracije u političkim, pravnim i privrednim sistemima.

Prošlogodišnje preporuke Komisije samo su djelimično primijenjene, te stoga ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® usvojiti strategiju za period 2024. do 2027. godine za borbu protiv trgovine ljudima i izmijeniti zakone o krijumčarenju migranata za bolje rezultate u oblasti borbe protiv ovih krivičnih djela;
- ® uspostaviti specijalizovane multiagencijske istražne timove za složene predmete; uspostaviti ured za oduzimanje nezakonito stečene imovine; unaprijediti međusobni pristup bazama podataka i blagovremenu razmjenu informacija; ojačati finansijske istrage;
- ® usvojiti novi Zakon o zaštiti ličnih podataka, kao preduslov za Sporazum o operativnoj saradnji sa Eurojustom, te isti potpisati i ratifikovati; uspostaviti fokalnu tačku za vatreno oružje; i uskladiti zakone o oružju u civilnom posjedu.

Postojanje funkcionalne tržišne ekonomije

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranoj fazi pripremljenosti** i ostvarila je **ograničen napredak** u uspostavljanju funkcionalne tržišne ekonomije. Ekonomski rast se usporio na oko 1,6% tokom 2023. godine, što je najvećim dijelom odraz pogoršanja na međunarodnom planu. Zadržana je otpornost tržišta rada, s tim da značajan odliv radnika dovodi do nedostatka radne snage. Javni sektor je i dalje neefikasan i preglomazan. Poslovno okruženje trpi posljedice fragmentiranog unutrašnjeg tržišta i slabe vladavine prava. Politički zastoji, nedostatak saradnje između različitih nivoa vlasti i otpor entiteta i kantona i dalje su odlagali nužne strukturne reforme.

Kako je implementacija prošlogodišnjih preporuka Komisije bila ograničena, iste su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® unaprijediti poslovno okruženje pojednostavljuvanjem procedura za registraciju i izdavanja dozvola, te usklađivanjem i uzajamnim priznavanjem dozvola i certifikata između entiteta;
- ® osnažiti regulatorne i nadzorne institucije u cijeloj zemlji, ojačati analitičke kapacitete i kapacitete za formulisanje politika i blagovremeno objaviti cjelovite i konzistentne podatke za cijelu zemlju, posebno podatke o javnim finansijama;

® povećati transparentnost i efikasnost javnog sektora, primarno kroz uspostavljanje okvira za bolju, depolitizovanu upravu; unaprijediti naplatu poreza osiguravanjem efikasne razmjene informacija između poreskih vlasti; i razjasniti ustavne nadležnosti za uspostavljanje registra bankovnih računa fizičkih lica, u skladu sa pravnom stečevinom.

Kapaciteti za pritisak konkurencije i tržišnih snaga unutar Unije

Bosna i Hercegovina se nalazi **između rane faze i određenog nivoa pripremljenosti** te je ostvarila **ograničen napredak** u pogledu svoje sposobnosti da se nosi sa pritiskom konkurencije i tržišnim snagama u EU. Ukupna kvaliteta obrazovanja i dalje je neadekvatna. Zemlja i dalje zaostaje u energetske i digitalnoj tranziciji. Međutim, došlo je do određenih strukturnih prilagođavanja, gdje se fokus dodatne vrijednosti za zemlju pomjera ka djelatnostima kao što su trgovina, IT i turizam. Ekonomska integracija sa EU-om i dalje je visoka, s tim da ukupna trgovina ne ostvaruje svoj puni potencijal.

Prošlogodišnje preporuke su djelimično implementirane, te stoga ostaju važeće. Kako bi podržala dugoročni rast, Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® unaprijediti kvalitetu obrazovanja i osposobljavanja, posebno ubrzati modernizaciju nastavnih planova i programa u cilju boljeg usklađivanja sa potrebama tržišta rada;
- ® povećati udio kapitalnih izdvajanja vlasti u BDP-u, posebno fokusiranjem na transportnu i energetske infrastrukturu i poboljšanje ekoloških standarda;
- ® poboljšati upravljanje javnim investicijama i ubrzati implementaciju investicionih projekata koji su prošli jasnu pozitivnu procjenu troškovne učinkovitosti.

Poglavlje 5. Javne nabavke

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u oblasti javnih nabavki. Postignut je **određeni napredak** u usvajanju Strategije javnih nabavki za period 2024. do 2028. godine, kao i sa izmjenama i dopunama Zakona o javnim nabavkama u dijelu koji se tiče pravne zaštite. Javne nabavke su i dalje podložne nepravilnostima i korupciji. Selektivno i netransparentno sudsko postupanje u slučajevima korupcije u javnim nabavkama izaziva značajnu zabrinutost.

Prošlogodišnje preporuke Komisije djelimično su implementirane i ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® dalje uskladiti Zakon o javnim nabavkama sa pravnom stečevinom u oblasti javnih nabavki, uključujući javna i privatna partnerstva te koncesije;
- ® povećati broj zaposlenih i jačati kapacitete Agencije za javne nabavke i Ureda za razmatranje žalbi;
- ® razviti sistem e-nabavki i povećati njegovo korištenje u cilju osiguranja transparentnosti.

Poglavlje 18. Statistika

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranj fazi pripremljenosti** u oblasti statistika. U izvještajnom periodu ostvaren je **ograničen napredak**, uglavnom u statistici iz oblasti okoliša. Potrebno je da Bosna i Hercegovina unaprijedi saradnju, koordinaciju, procese donošenja odluka i pravni osnovu za razvoj nacionalnog statističkog sistema i osiguranje napretka u ključnim oblastima.

Prošlogodišnje preporuke Komisije djelimično su implementirane i u najvećoj mjeri ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® provesti poljoprivredni popis;
- ® usvojiti mapu puta za pripremu narednog popisa stanovništva i stanova;
- ® finalizirati klasifikaciju regija ekvivalentnu NUTS klasifikaciji (Nomenklatura teritorijalnih jedinica za statističke svrhe).

Poglavlje 32. Finansijska kontrola

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u ovoj oblasti. Postignut je **određeni napredak** u: (i) unapređenju implementacije strategija o javnoj internoj finansijskoj kontroli (PIFC) na državnom i entitetskom nivou; (ii) izradi konsolidovanih izvještaja uz poboljšanje kapaciteta za online izvještavanje; i (iii) boljoj obuci državnih službenika zaduženih za PIFC. Institucije eksterne revizije na državnom nivou unaprijedile su promociju revizorskog rada i komunikaciju sa civilnim društvom, a entitet Federacija je usvojio Komunikacijsku strategiju u oblasti revizije. Implementacija preporuka je i dalje na niskom nivou i iznosi između 30 do 50%, a potrebno je unapređenje operativne, finansijske nezavisnosti vrhovnih revizorskih institucija. Parlamentarna kontrola revizorskog rada i dalje je neefikasna.

Prošlogodišnje preporuke Komisije djelimično su implementirane i ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® unaprijediti rukovodnu odgovornost izmjenom relevantnih propisa o rukovodnom delegiranju zadataka kako bi se uvrstile ne samo finansijske nego i administrativne odgovornosti svih javnih tijela;
- ® uspostaviti i unaprijediti funkciju nadzora fiskalnog rizika javnih preduzeća, posebno na entitetskom nivou, te osigurati prikupljanje podataka o javnoj internoj finansijskoj kontroli javnih preduzeća na svim nivoima vlasti putem relevantne IT aplikacije;
- ® poboljšati provedbu preporuka državne revizije kroz jaču koordinaciju između parlamenata, revizorskih tijela i vlasti na državnom i entitetskom nivou.

Klaster 2. Unutrašnje tržište

Poglavlje 1. Slobodno kretanje roba

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranj fazi pripremljenosti** za slobodno kretanje roba. U ovoj oblasti **nije postignut napredak**.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® sačiniti listu važećih tehničkih propisa i započeti sa ukidanjem zakona i standarda širom zemlje koji su u suprotnosti sa zakonodavstvom EU-a i evropskim standardima;
- ® usvojiti državnu strategiju za infrastrukturu kvalitete;

® ispitati sve postojeće zakone i administrativne prakse u neusklađenoj oblasti radi procjene poštivanja odredbi članova 34. do 36. Ugovora o funkcionisanju Evropske unije i započeti planiranje rješenja za neusklađene elemente.

Poglavlje 2. Sloboda kretanja radnika

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** za slobodno kretanje radnika. U izvještajnom periodu **nije postignut napredak** zbog fragmentacije shema socijalnog osiguranja, ograničenih administrativnih kapaciteta i izostanka saradnje između vlasti.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® započeti s izradom cjelodržavne baze podataka o neupražnjenim radnim mjestima;
- ® nastaviti pregovore i zaključivanje novih bilateralnih sporazuma u oblasti socijalnog osiguranja, posebno sa državama članicama EU-a.

Poglavlje 3. Pravo poslovnog nastanjanja i sloboda pružanja usluga

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranoj fazi pripremljenosti** u oblasti nastana i slobode pružanja usluga. Nije postignut **napredak u ovoj oblasti**. Zakonodavstvo treba da bude usklađeno sa Direktivom o uslugama EU-a. Ne postoji međusobno priznavanje kvalifikacija za regulisana zanimanja. Potrebno je usvojiti regulatorni okvir i cjelodržavnu strategiju za razvoj poštanskih usluga, u skladu sa pravnom stečevinom.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® izraditi i usvojiti cjelodržavni zakon o uslugama koji je u potpunosti usklađen sa Direktivom o uslugama EU-a, uključujući jedinstvenu kontakt tačku, te ukloniti preostale prepreke za uspostavljanje jedinstvenog ekonomskog prostora;
- ® izraditi i usvojiti cjelodržavnu strategiju i cjelodržavni zakon o poštanskim uslugama usklađen sa pravnom stečevinom kako bi se tržište poštanskih usluga postepeno otvorilo za konkurenciju te jačati institucionalne kapacitete kako bi se osigurala usklađenost s novim pravilima poštanskog tržišta;
- ® uskladiti regulativu sa pravnom stečevinom o međusobnom priznavanju profesionalnih kvalifikacija, uključujući i Direktivu o priznavanju profesionalnih kvalifikacija i Direktivu o testu proporcionalnosti, prije regulisanja bilo kojeg novog zanimanja.

Poglavlje 4. Slobodno kretanje kapitala

Bosna i Hercegovina bilježi **umjereni stepen pripremljenosti** za slobodno kretanje kapitala. Ostvaren je **ograničen napredak** u usklađivanju sa pravnom stečevinom, usvajanjem novog zakona i procjenom rizika u borbi protiv pranja novca i finansiranja terorizma.

Prošlogodišnje preporuke Komisije djelimično su implementirane i ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® smanjiti zahtjeve za kratkoročne kapitalne transakcije i izmijeniti zakone kako bi se uskladili sa obavezama iz SSP-a za kupovinu nekretnina za državljane EU-a;
- ® uspostaviti cjelodržavni centralni registar podataka o stvarnom vlasništvu za pravna i fizička lica i registar podataka o stvarnom vlasništvu za pravne aranžmane, u skladu sa pravnom stečevinom;
- ® usvojiti zakone radi usklađivanja sa Direktivom o platnim uslugama 2, Direktivom o elektronskom novcu 2 i Uredbom o jedinstvenom području plaćanjima u eurima (SEPA).

Poglavlje 6. Pravo privrednih društava

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripreme** o pravu kompanija, korporativnom računovodstvu i reviziji. **Nije postignut napredak** u ovoj oblasti. Neophodni su dalji naponi na usklađivanju s pravnom stečevinom u dijelu koji se tiče prava privrednih društava, posebno o računovodstvu i izvještavanju o korporativnoj održivosti, te usklađivanje njegovih zahtjeva u cijeloj zemlji. Različiti regionalni poslovni registri djeluju zasebno i bez koordinacije. Još uvijek ne postoji jedinstveno cjelodržavno nadzorno tijelo za nadzor nad ovlaštenim revizorima.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® završiti reviziju postojećeg zakonodavstva u oblasti prava privrednih društava kako bi se utvrdile izmjene i dopune potrebne za dalje usklađivanje sa pravnom stečevinom;
- ® unaprijediti povezanost i koordinaciju poslovnih registara između entiteta i Brčko distrikta;
- ® revidirati postojeće zakonodavstvo o finansijskom i korporativnom izvještavanju o održivosti, transparentnosti i zakonske revizije kako bi se identifikovale zakonske izmjene neophodne za usklađivanje sa pravnom stečevinom.

Poglavlje 7. Pravo intelektualnog vlasništva

Bosna i Hercegovina bilježi **umjereni stepen pripremljenosti** kada je riječ o pravu intelektualnog vlasništva. U ovoj oblasti **nije ostvaren napredak**. I pored određenih započelih priprema, potrebno je uložiti više napora kako bi se zakonodavstvo uskladilo sa pravnom stečevinom te unaprijedila provedba i koordinacija. Još nije usvojena nova strategija u oblasti intelektualnog vlasništva.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu ispunjene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® usvojiti i implementirati novu strategiju u oblasti intelektualnog vlasništva i implementirati strategiju za provedbu prava intelektualnog vlasništva;
- ® dodatno uskladiti pravni okvir o autorskim i srodnim pravima sa pravnom stečevinom i izmijeniti Zakon o patentima, žigovima i poslovnim tajnama;
- ® nastaviti preduzimati korake za povećanje koordinacije i kapaciteta za provođenje prava intelektualnog, industrijskog i trgovačkog vlasništva i jačanje saradnje sa Kancelarijom Evropske unije za intelektualno vlasništvo.

Poglavlje 8. Konkurencijske politike

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u oblasti konkurencijskih politika. U ovoj oblasti **nije bilo napretka**. Zemlja još uvijek nije eliminisala procedure odlučivanja i veta kod Konkurencijskog vijeća i Vijeća za državnu pomoć, a koje su temeljene na etničkom principu.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® izmijeniti Zakon o konkurenciji i Zakon o državnoj pomoći kako bi se revidirale procedure glasanja u skladu sa pravnom stečevinom (Ključni prioritet 4.g iz Mišljenja);
- ® unaprijediti rezultate provedbe propisa Vijeća za državnu pomoć tako što će osigurati da tijela koja dodjeljuju pomoć dostavljaju *ex ante* obavještenja o mjerama državne pomoći;
- ® u skladu sa Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju, osigurati da Vijeće za državnu pomoć djeluje nezavisno i uskladiti postojeće sheme pomoći sa pravnom stečevinom.

Poglavlje 9. Finansijske usluge

Bosna i Hercegovina se nalazi **između određenog nivoa pripremljenosti i umjerenog nivoa pripremljenosti** u oblasti finansijskih usluga. Nije bilo **napretka** u ovoj oblasti. Potrebno je značajno unaprijediti koordinaciju u nadzoru i provedbi. I dalje je nizak ukupni nivo pripremljenosti na tržištu vrijednosnih papira.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® nastaviti rad na cjelovitom usklađivanju bankarske regulative sa izmijenjenim verzijama Direktive i Uredbe o kapitalnim zahtjevima i Direktivom o sanaciji i oporavku banaka;
- ® nastaviti sa naporima na usklađivanju regulative nebankarskih sektora, uključujući regulativu o investicionim fondovima i infrastrukturi finansijskog tržišta;
- ® uvesti konsolidovanu superviziju bankarskih grupacija i ukupnih finansijskih holdinga, uključujući entitete i Distrikt Brčko.

Poglavlje 28. Zaštita potrošača i zdravlja

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranoj fazi pripremljenosti** za zaštitu potrošača i javno zdravlje. Nije postignut **napredak u ovoj oblasti**.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® uskladiti zakonodavstvo o kontroli duhana sa pravnom stečevinom na svim nivoima i započeti sa njegovom primjenom, te bez odlaganja ratificirati protokol za eliminaciju nedozvoljene trgovine duhanskim proizvodima;
- ® dalje uskladiti zakonodavstvo na državnom nivou sa pravnom stečevinom po svim pitanjima koja se odnose na zdravlje, prije svega o supstancama ljudskog porijekla i lijekovima za ljudsku upotrebu, te uspostaviti sistem nadzora kako bi se osigurala efikasna koordinacija u cijeloj zemlji;

® dodatno uskladiti državni Zakon o zaštiti potrošača i sigurnosti proizvoda sa pravnom stečevinom.

Klaster 3. Konkurentnost i inkluzivni rast

Poglavlje 10. Digitalna transformacija i mediji

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranj fazi pripremljenosti** u oblasti digitalne transformacije i medija. Nije postignut **napredak**. Nisu uspostavljeni zakonodavstvo i strateški okvir i nisu usklađeni sa pravnom stečevinom. U junu 2024. godine Bosna i Hercegovina se pridružila programu Digitalna Evropa, s tim da se prateći sporazum tek treba ratifikovati u parlamentarnoj proceduri.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® završiti drugu fazu digitalnog prelaska i usvojiti okvirnu strategiju za pristup širokopojasnoj mreži;
- ® izraditi i usvojiti Zakon o elektronskom identitetu i uslugama povjerenja za elektronske transakcije, sa jedinstvenim nadzornim tijelom za cijelu zemlju, u skladu sa Okvirnom uredbom o digitalnom identitetu EU-a; izraditi zakonodavni okvir o cyber sigurnosti u skladu sa pravnom stečevinom;
- ® izraditi i usvojiti Zakon o elektronskim komunikacijama i elektronskim medijima u skladu sa pravnom stečevinom, posebno usklađivanjem zakonodavstva sa Evropskim kodeksom o elektronskim komunikacijama i Direktivom o audiovizuelnim i medijskim uslugama.

Poglavlje 16. Oporezivanje

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** za oporezivanje. U izvještajnom periodu **nije postignut napredak**. I dalje je nedovoljan stepen usklađivanja u cijeloj zemlji, što predstavlja prepreku u postizanju jedinstvenog ekonomskog prostora.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene te ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® uskladiti zakonodavstvo o porezu na dodatnu vrijednost (PDV) i akcizama sa pravnom stečevinom, posebno u dijelu akciza na pivo;
- ® ostvariti napredak u uspostavljanju elektronskog potpisa (e-potpisa) kako bi se osigurala interoperabilnost poreskih usluga u cijeloj zemlji;
- ® započeti pripreme za međusobno povezivanje i interoperabilnost sa povezanim zajedničkim poreskim IT sistemima EU-a.

Poglavlje 17. Ekonomska i monetarna politika

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranj fazi pripremljenosti**. Ostvaren je **ograničen napredak** u okviru ovog Poglavlja. Imenovan je novi upravni odbor Centralne banke u decembru 2023. godine. Saradnja i koordinacija makroekonomskih i fiskalnih politika i dalje predstavljaju izazov, o čemu svjedoče poteškoće u pripremi i provođenju Programa ekonomskih reformi (ERP). Monetarna politika

podržava ekonomsku stabilnost, s tim da je potrebno osigurati potpunu nezavisnost Centralne banke.

Prošlogodišnje preporuke Komisije samo su djelimično provedene te stoga ostaju u velikoj mjeri važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® očuvati integritet aranžmana valutnog odbora i osigurati punu nezavisnost Centralne banke;
- ® osnažiti analitičke kapacitete svih institucija nadležnih za fiskalno računovodstvo i planiranje, te unaprijediti procedure za pripremu ERP-a kako bi se osiguralo blagovremeno dostavljanje i usklađenost sa zahtjevima;
- ® blagovremeno usvojiti globalni fiskalni okvir i budžete svih nivoa vlasti.

Poglavlje 19. Socijalne politike i zapošljavanje

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u oblasti socijalnih politika i zapošljavanja. Ostvaren je **ograničen napredak** u ovoj oblasti. Ostaje i dalje pitanja rješavanja ozbiljnih izazova u pogledu zapošljavanja, socijalnog dijaloga, socijalne inkluzije i zaštite, te smanjenja siromaštva. Preduzeti su koraci usvajanjem Mape puta za deinstitucionalizaciju djece i osnivanjem Vijeća za osobe sa invaliditetom.

Prošlogodišnje preporuke Komisije samo su djelimično provedene i stoga ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® izraditi i usvojiti cjelodržavnu strategiju zapošljavanja kao okvir politika, uz uspostavljanje dodatnih kapaciteta za implementaciju i monitoring;
- ® finalizirati i usvojiti plan implementacije Garancija za mlade u skladu sa modelom i smjernicama EU-a i pripremiti se za početak ogledne primjene 2026. godine;
- ® uvesti jedinstveni minimalni nivo naknada za porodijsko odsustvo i zaštitu u cijeloj zemlji, počevši od usklađivanja definicija porodijskog, očinskog i roditeljskog odsustva.

Poglavlje 20. Preduzetničke i industrijske politike

Bosna i Hercegovina se i dalje nalazi u **ranom fazi pripremljenosti** u oblasti preduzetničkih i industrijskih politika. Postignut je **ograničen napredak** usvajanjem preduzetničkog zakonodavstva u entitetima i Brčko distriktu. Investiciono okruženje je i dalje nezadovoljavajuće uprkos ograničenom napretku.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® usvojiti propis kojim se dozvoljava međusobno priznavanje dozvola i certifikata između entiteta i osigurati da su e-registracija kompanija i poslovni registri u cijeloj zemlji međusobno povezani i potpuno operativni, uključujući e-potpis/e-pečate;
- ® usvojiti cjelodržavne smjernice za usklađivanje podrške malim i srednjim preduzećima, u skladu sa Zakonom o malim biznisima EU-a, posvećujući posebnu pažnju implementaciji finansijske podrške startup-ovima i mikro, malim i srednjim preduzećima u sektoru inovacija i digitalnom sektoru;

® ubrzati unapređenje investicionog okruženja za privlačenje održivih investicija koje se integrišu sa domaćim industrijskim tkivom.

Poglavlje 25. Nauka i istraživanje

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni stepen pripremljenosti** u oblasti naučnog i istraživačkog rada. **Nije ostvaren napredak.** Istraživački kapaciteti su i dalje veoma ograničeni.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® izraditi novu strategiju i akcioni plan za razvoj nauke;
- ® izraditi i usvojiti strategiju pametne specijalizacije;
- ® poboljšati izvještavanje o statistici istraživanja i inovacija izvještavanjem po najmanje 24 evropska indikatora *Inovation Scoreboard*.

Poglavlje 26. Obrazovanje i kultura

Bosna i Hercegovina bilježi **rani stepen** pripremljenosti u oblasti obrazovanja i kulture. Nije bilo **napretka** u ovoj oblasti.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® proširiti i ažurirati akcioni plan za nacionalni okvir kvalifikacija;
- ® osigurati potpuno funkcionalan sistem (re)akreditacije visokoškolskih ustanova i studijskih programa u cijeloj zemlji;
- ® osigurati kontinuirano učešće u međunarodnim studijama procjene [\[3\]](#) i implementirati nalaze za poboljšanje PISA rezultata.

Poglavlje 29. Carinska unija

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** za carinsku uniju. Carinski propisi nisu u cijelosti usklađeni s pravnom stečevinom. **Nije bilo napretka** u ovoj oblasti.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® nastaviti pripreme za primjenu zajedničkog tranzitnog postupka i povezati svoj tranzitni sistem sa zajedničkom IT infrastrukturom novog kompjuterizovanog tranzitnog sistema (NCTS), te započeti pripreme za postizanje međupovezanosti i interoperabilnosti svojih carinskih IT sistema sa elektronskim carinskim okruženjem EU-a;
- ® ojačati administrativne i operativne kapacitete Uprave za indirektno oporezivanje;
- ® povećati naknadne provjere zasnovane na analizi rizika, proširiti upotrebu pojednostavljenih procedura za pouzdane ekonomske operatere i unaprijediti međusobnu povezanost i interoperabilnost sa IT sistemima i zahtjevima EU-a.

Klaster 4. Zelena agenda i održivo povezivanje

Poglavlje 14. Transportna politika

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u ovoj oblasti, **bez napretka** u izvještajnom periodu.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® uspostaviti vodeću agenciju za sigurnost na putevima i cjelodržavni sistem za prikupljanje podataka o saobraćajnim nesrećama;
- ® ojačati nezavisnost, unaprijediti kapacitete i osigurati dovoljno finansiranje svih organa na državnom i entitetskom nivou u oblasti transporta;
- ® usvojiti strateški okvir i zakonodavstvo za implementaciju inteligentnih transportnih sistema (ITS) na osnovne mreže.

Poglavlje 15. Energetika

Zemlja je i dalje u **ranj fazi pripremljenosti** u oblasti energetike. **Nije postignut napredak.**

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® usvojiti zakonske i podzakonske akte o plinu i električnoj energiji na državnom i entitetskim nivoima u skladu sa Trećim energetske paketom i usvojiti i implementirati paket za integraciju energetske tržišta, te osigurati potpuno usklađivanje entitetskih zakona o električnoj energiji i plinu kako bi se osiguralo povezivanje sa tržištem električne energije EU-a;
- ® usvojiti zakone na državnom nivou i unaprijediti zakonodavstvo na entitetskim nivoima o obnovljivim izvorima energije i energetske efikasnosti u skladu sa zahtjevima iz Ugovora o Energetskoj zajednici;
- ® finalizirati i usvojiti nacionalni Energetski i klimatski plan (NECP) za period 2021. do 2030. godine, u skladu sa energetske i klimatske ciljevima Energetske zajednice do 2030. godine.

Poglavlje 21. Transevropske mreže

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** na transevropskim mrežama. U ovoj oblasti je ostvaren **ograničeni stepen napretka**, uz nastavak izgradnje autoputa Koridora Vc.

Prošlogodišnje preporuke Komisije samo su djelimično implementirane i stoga ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® nastaviti razvoj planiranog proširenja TEN-T i TEN-E osnovne mreže u skladu sa identifikovanim prioritetima;

- ® ubrzati implementaciju reformskih mjera u oblasti povezanosti i nastaviti sa redovnim usvajanjem izmijenjenih višegodišnjih planova održavanja putne i željezničke osnovne mreže;
- ® uskladiti zakonodavstvo sa pravnom stečevinom prema smjernicama za transevropsku energetska infrastrukturu.

Poglavlje 27. Okoliš i klimatske promjene

Bosna i Hercegovina se nalazi **između rane faze i određenog nivoa pripremljenost** u oblasti okoliša i klimatskih promjena te se bilježi **ograničeni stepen napretka**. Što se tiče okoliša, Vijeće ministara usvojilo je odluku o kvaliteti tečnih goriva, dok po pitanju klimatskih promjena Bosna i Hercegovina tek treba usvojiti klimatski zakon na državnom nivou i cjelodržavnu klimatsku strategiju uključujući cilj klimatske neutralnosti do 2050. godine kako bi se uskladila sa pravnom stečevinom u ovoj oblasti.

Prošlogodišnje preporuke Komisije samo su djelimično implementirane i stoga ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® uspostaviti integrisani akcioni plan kako bi se osigurala koordinirana implementacija cjelodržavne strategije usklađivanja u oblasti okoliša i njeno praćenje, usvojiti klimatski zakon na državnom nivou i usvojiti cjelodržavnu zaštitu životne sredine i klimatske strategije u skladu sa pravnom stečevinom;
- ® formalizirati proceduru za transparentno imenovanje fokalne tačke za Bosnu i Hercegovinu na temelju kvalifikacija a kako bi se osigurala nesporna zastupljenost zemlje u konvencijama o zaštiti okoliša kojih je Bosna i Hercegovina potpisnica;
- ® ažurirati nacionalno utvrđeni doprinos (NDC) i bez odlaganja implementirati paket monitoringa, izvještavanja, verifikacije i akreditacije (MRVA), s ciljem uvođenja cijena ugljika i usklađivanja sa sistemom trgovanja emisijama EU-a (ETS).

Klaster 5. Resursi, poljoprivreda i kohezija

Poglavlje 11. Poljoprivreda i ruralni razvoj

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranoj fazi pripremljenosti** u oblasti poljoprivrede i ruralnog razvoja. U ovoj oblasti ostvaren je **ograničen napredak**. Bosna i Hercegovina je usvojila „Strateški plan za ruralni razvoj Bosne i Hercegovine za period 2023. do 2027. godine – Okvirni dokument“ u oktobru 2024. godine.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® usvojiti višegodišnju cjelodržavnu strategiju poljoprivrede i ruralnog razvoja i uskladiti mjere podrške u cijeloj zemlji sa pravnom stečevinom;
- ® usvojiti državni zakon o organskoj proizvodnji, državni zakon o politici kvaliteta, kao i provedbene propise o vinu, u skladu sa pravnom stečevinom;
- ® uspostaviti administrativne strukture potrebne za zajedničke poljoprivredne politike.

Poglavlje 12. Sigurnost hrane, veterinarska i fitosanitarna politika

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u ovoj oblasti. U izvještajnom periodu **nije ostvaren napredak**.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® uvesti međulaboratorijski komparativni sistem testiranja kao redovnu praksu, posebno za bolesti koje treba prijaviti; povećati administrativne kapacitete inspeksijskih službi i laboratorija; i povećati broj provjera;
- ® ubrzati pripremu za nacionalne referentne laboratorije za higijenske, veterinarske i fitosanitarne inspekcije i analize hrane i prehrambenih proizvoda, u skladu sa pravnom stečevinom;
- ® usvojiti zakone na državnom nivou u oblasti hrane, zdravlja životinja, dobrobiti životinja i zdravlju biljaka, u skladu sa pravnom stečevinom; usvojiti OECD-ove sheme sjemenskog materijala, posebno za poljoprivredno sjeme i šumarstvo.

Poglavlje 13. Ribarstvo i akvakultura

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranoj fazi pripremljenosti** u ovoj oblasti; **nije postignut napredak**. Zemlja tek treba da pripremi, usvoji i implementira cjelodržavnu strategiju ribarstva i akvakulture u skladu sa pravnom stečevinom.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® pripremiti i usvojiti cjelodržavnu strategiju ribarstva i akvakulture u cilju usklađivanja zakonodavstva sa pravnom stečevinom;
- ® uskladiti metodologiju za prikupljanje podataka za ribu i proizvode ribarstva i akvakulture u cijeloj zemlji i uspostaviti relevantni statistički sistem.

Poglavlje 22. Regionalne politike i koordinacija strukturnih instrumenata

Bosna i Hercegovina je i dalje u **ranoj fazi pripremljenosti** u oblasti regionalnih politika i koordinacije strukturnih instrumenata. Tokom izvještajnog perioda **nije ostvaren napredak**. Stoga, prošlogodišnje preporuke su i dalje važeće.

Bosna i Hercegovina bi u narednoj godini trebala:

- ® izraditi i usvojiti cjelodržavni strateški okvir za usmjeravanje priprema za strukturne i kohezione fondove i regionalni razvoj;
- ® bez odlaganja imenovati državnog IPA koordinatora (DIPAC) za Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA) III sa ovlaštenjima i mandatom da efikasno koordinira korištenje EU fondova, te osnažiti institucionalne i administrativne kapacitete za upravljanje EU fondovima;

® unaprijediti upravljanje javnim investicijama i usvojiti ažuriranu jedinstvenu listu prioriternih projekata u svim prioriternim sektorima, temeljenu na adekvatnoj, transparentnoj i inkluzivnoj metodologiji.

Poglavlje 33. Finansijske i budžetske odredbe

Bosna i Hercegovina se nalazi u **ranj fazi** pripremljenosti za finansijske i budžetske odredbe. **Nije ostvaren napredak.**

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® ojačati kapacitete i međuagencijsku saradnju u borbi protiv poreskih i carinskih prevara;
- ® ojačati kapacitete Uprave za indirektno oporezivanje za efektivnu implementaciju carinskih propisa;
- ® usvojiti master plan za izradu podataka o nacionalnim računima Bosne i Hercegovine.

Klaster 6. Vanjski odnosi

Poglavlje 30. Vanjski odnosi

Bosna i Hercegovina je dostigla **određeni stepen pripremljenosti** za vanjske odnose. Nije bilo **napretka** u prošloj godini, a kapacitet za rješavanje ključnih izazova u trgovinskoj politici tek treba da se ojača.

Prošlogodišnje preporuke Komisije nisu provedene i stoga su i dalje važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® finalizirati pristupanje Svjetskoj trgovinskoj organizaciji (WTO);
- ® implementirati Akcioni plan zajedničkog regionalnog tržišta za period 2021. do 2024. godine, prvenstveno kroz hitnu implementaciju Dodatnog protokola 5 Centralnoevropskog sporazuma o slobodnoj trgovini (CEFTA) o olakšavanju trgovine i Dodatnog protokola 6 o trgovini uslugama, preduzeti neophodne korake za implementaciju Dodatnog protokola 7 o rješavanju sporova i provedbi aktivnosti prema novom akcionom planu za period 2025. do 2028. godine;
- ® započeti proces utvrđivanja politika razvojne saradnje i humanitarne pomoći.

Poglavlje 31. Vanjska, sigurnosna i odbrambena politika

Bosna i Hercegovina bilježi **određeni nivo pripremljenosti** u oblasti zajedničke vanjske, sigurnosne i odbrambene politike. Postignut je **dobar napredak** imajući u vidu da je Bosna i Hercegovina postigla i zadržala potpunu usklađenost sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a, posebno u pogledu stavova i restriktivnih mjera nakon agresije Rusije protiv Ukrajine. Provođenje restriktivnih mjera je i dalje izazov uslijed političkih opstrukcija. Bosna i Hercegovina je nastavila da učestvuje u misijama i operacijama EU-a za upravljanje krizama u okviru zajedničke sigurnosne i odbrambene politike.

Prošlogodišnje preporuke, u najvećoj mjeri, ostaju važeće. U narednoj godini Bosna i Hercegovina bi prvenstveno trebala:

- ® održati potpunu usklađenost sa zajedničkom vanjskom i sigurnosnom politikom EU-a, osigurati temeljnu implementaciju restriktivnih mjera koje proizlaze iz usklađivanja sa EU i uložiti dalje napore da se zatvori prostor za strano uplitanje i manipulaciju informacijama;
- ® uskladiti zakonodavstvo i procedure sa standardima EU-a o označavanju i deaktiviranju malog i lakog naoružanja, uključujući i zaplijenjeno i oduzeto oružje;
- ® imenovati političkog direktora i „evropskog korespondenta“ pri Ministarstvu vanjskih poslova.

1.3 Procjena implementacije koraka navedenih u preporuci Komisije za kandidatski status

Prvi korak: osigurati rezultate u funkcionisanju na svim nivoima Mehanizma koordinacije o pitanjima EU-a, uključujući izradu i usvajanje nacionalnog programa za usvajanje pravne stečevine.

Direkcija za evropske integracije je finalizirala Program za evropske integracije i isti dostavila Evropskoj komisiji u martu 2024. godine, kao ključni korak u pravcu utvrđivanja nacionalnog programa za preuzimanje pravne stečevine (NPAA). Isti bi bilo potrebno revidirati u skladu s komentarima Komisije, s obzirom na dogovor s Komisijom vezanom za NPAA. Vijeće ministara treba bez odlaganja imenovati državnog IPA koordinatora (DIPAC) za IPA III.

Drugi korak: prioritetno usvojiti izmjene i dopune važećeg Zakona o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću u dijelu koji se tiče integriteta.

Parlament je u septembru 2023. usvojio izmjene i dopune Zakona o VSTV-u u dijelu koji se tiče integriteta. Određene odredbe koje su ograničavale pravo međunarodnih stručnjaka na pristup ličnim podacima korigovane su u januaru 2024. godine. Pravosudne institucije sada uspostavljaju strukture za vršenje provjere integriteta nosilaca pravosudnih funkcija i članova VSTV-a, uvodeći snažan sistem provjere prijave imovine i interesa uz tijesan eksterni nadzor.

Treći korak: usvojiti novi zakon o Visokom sudskom i tužilačkom vijeću i usvojiti Zakon o sudovima Bosne i Hercegovine

Nacrt novog zakona o VSTV-u trebao bi biti usklađen sa privremenim mišljenjem Venecijanske komisije iz juna 2024. godine. Bosna i Hercegovina bi trebala dostaviti revidirani nacrt na naknadno mišljenje i u potpunosti uskladiti nacrt zakona sa svojim preporukama prije usvajanja u Parlamentarnoj skupštini. Novi zakon o VSTV-u bi također trebao osigurati pravo VSTV-a na pristup svim informacijama potrebnim za obavljanje provjere integriteta.

Ministarstvo pravde finalizira nacrt Zakona o sudovima Bosne i Hercegovine gdje se još uvijek čeka dogovor na političkom nivou. Bosna i Hercegovina bi trebala dostaviti nacrt zakona Venecijanskoj komisiji na naknadno mišljenje, prije njegovog usvajanja u Parlamentarnoj skupštini.

Četvrti korak: usvojiti Zakon o sprečavanju sukoba interesa.

Parlamentarna skupština je u martu 2024. godine usvojila novi Zakon o sprečavanju sukoba interesa. Zakon ima za cilj da unaprijedi nivo usklađenosti sa evropskim standardima na državnom nivou i

predstavlja značajan iskorak, iako još nije u potpunosti usklađen sa evropskim standardima. Sada je potrebno osigurati njegovu efikasnu implementaciju.

Peti korak: *poduzeti odlučne korake na jačanju prevencije i borbe protiv korupcije i organizovanog kriminala.*

Zakon o sprečavanju pranja novca i finansiranja terorizma (BPP/BPFT) usvojen je u Parlamentarnoj skupštini u februaru 2024. godine. Njime se unapređuju odredbe o procjeni rizika i predviđa stalno koordinaciono tijelo svih organa nadležnih za njegovu pripremu, u skladu sa pravnom stečevinom.

Vijeće ministara je u februaru 2024. usvojilo procjenu rizika za BPPN/BPFT na virtuelnu imovinu uz Akcioni plan za period 2024. do 2027. godine.

Vlasti Bosne i Hercegovine finalizirale su nacrt novog zakona o zaštiti ličnih podataka, koji je preduslov za stupanje na snagu Sporazuma o saradnji sa Eurojustom. Očekuje se da Ministarstvo civilnih poslova dostavi nacrt zakona Vijeću ministara na usvajanje, prije upućivanja u parlamentarnu proceduru.

Vijeće ministara je u martu 2024. godine usvojilo Strategiju i Akcioni plan javnih nabavki za period 2024. do 2028. godine sa primarnom svrhom izrade novog zakona o javnim nabavkama.

Bosna i Hercegovina bi trebala ojačati saradnju između agencija za provođenje zakona, te usvojiti strateški pristup u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala.

Sud Bosne i Hercegovine je u januaru 2024. godine u žalbenom postupku potvrdio kaznu izrečenu u predmetu *Novalić i dr.* predmet u vezi s prevarama u procedurama javnih nabavki, uključujući i protiv tadašnjeg vršioca dužnosti predsjednika Vlade entiteta Federacije. Ovo je prva pravosnažna sudska presuda u predmetu korupcije na visokom nivou.

Šesti korak: *odlučno unaprijediti rad na osiguravanju efikasne koordinacije, na svim nivoima, kod upravljanja granicom i kapaciteta upravljanja migracijama, kao i osiguranje funkcionisanja sistema azila.*

Upravljanje migracijama se i dalje unapređuje, iako još uvijek iziskuje značajna poboljšanja. Vijeće ministara usvojilo je Strategiju u oblasti migracija i Akcioni plan. Parlament je usvojio Zakon o strancima u avgustu 2023. Prihvatni kapaciteti su dovoljni. Sporazumi o readmisiji i implementacioni protokoli se generalno provode na zadovoljavajući način. Bosna i Hercegovina treba izdvojiti odgovarajuća budžetska sredstva za upravljanje migracijama, nastaviti napore za povratak neregularnih migranata u njihove zemlje porijekla i poduzeti dalje korake kako bi osigurala funkcionalan sistem azila. I dalje postoje prepreke u osiguravanju kvalitetnog i efikasnog pristupa procedurama azila.

U decembru 2023. Vijeće ministara usvojilo je pregovarački mandat za Statusni sporazum sa Frontexom. Predsjedništvo je isti usvojilo u februaru 2024. godine. Pregovori su započeli u maju, a načelni dogovor o tekstu postignut je u septembru 2024. godine.

U januaru 2024. godine Bosna i Hercegovina se dodatno uskladila sa viznom politikom EU tako što je uklonila Oman sa svoje liste zemalja sa bezviznim režimom.

Vlasti Bosne i Hercegovine finalizirale su nacrt novog Zakona o graničnoj kontroli, čiji je cilj poboljšanje usklađenosti sa evropskim standardima. Očekuje se da će ga Ministarstvo sigurnosti dostaviti Vijeću ministara na usvajanje.

Novi nacrt Strategije i Akcioni plan za period 2024. do 2029. godine u oblasti integrisanog upravljanja granicom, a s ciljem usklađivanja s pravnom stečevinom, spremni su za usvajanje na Vijeću ministara.

Sedmi korak: osigurati zabranu torture, posebno uspostavljanjem nacionalnog preventivnog mehanizma protiv torture i zlostavljanja.

U oktobru 2019. godine Ustavni sud je ukinuo referencu na smrtnu kaznu u Ustavu entiteta *Republika Srpska*. U avgustu 2023. godine Parlamentarna skupština je izmijenila Zakon o ombudsmanu za ljudska prava kojim se isti zadužuje kao nacionalni preventivni mehanizam protiv torture i zlostavljanja, a što je međunarodna obaveza zemlje.

Osmi korak: garantovati slobodu izražavanja i medija i zaštitu novinara, posebno osiguravanjem odgovarajućeg sudskog postupanja u slučajevima prijetnji i nasilja nad novinarima i medijskim radnicima.

Sva tužilaštva i agencije za provođenje zakona imenovala su kontakt osobe za novinare, čiji podaci će se objaviti na platformi *sigurninovinari.net*.

Kao prvi korak za hitno rješavanje finansijskog položaja državnog javnog emitera, Vijeće ministara mu je u februaru 2024. odobrilo sredstva iz prihoda Regulatorne agencije za komunikacije. U toku je uspostavljanje radne grupe za izradu novog zakona o javnom RTV sistemu.

---

[1] Izvještaj obuhvata period od 15. juna 2023. do 1. septembra 2024. Temelji se na podacima iz različitih izvora, uključujući doprinose vlasti Bosne i Hercegovine, država članica EU-a, izvještaja Evropskog parlamenta i informacija raznih međunarodnih i nevladinih organizacija. Također uključuje rezultate usporednih procjena i indeksa koje su izradili drugi akteri, prvenstveno u oblasti vladavine prava.

Za opis postojećeg stanja u izvještaju su korištene sljedeće ocjene: rana faza, određeni stepen pripremljenosti, umjereni stepen pripremljenosti, dobar stepen pripremljenosti i napredan stepen pripremljenosti. Za opis napretka ostvarenog tokom izvještajnog perioda, koriste se sljedeće vrijednosti: nazadovanje, bez napretka, ograničen napredak, određeni napredak, dobar napredak i veoma dobar napredak. Gdje je to prikladno, korišteni su i privremeni koraci.

[2] Priebeov izvještaj je dostupan online na [web stranici Delegacije EU u Bosni i Hercegovini](#).

[3] Program za međunarodno ocjenjivanje učenika – PISA, Trendovi u međunarodnom studiju matematike i nauke – TIMSS, Napredak u međunarodnom proučavanju čitalačke pismenosti – PIRLS, Međunarodni studij kompjuterske i informatičke pismenosti – ICILS, Međunarodna anketa o podučavanju i učenju – TALIS.